

קובץ

ביקור הרבי בארץ הקודש

תחנת רחובות, ב' מנחם אב תרפ"ט, 6:30 בבקר

הדפסה מיוחדת
ב' מנחם אב ה'תש"ע
רציף הרכבת ברחובות

פתח דבר

ברגשי גיל וחדוה הננו שמחים להגיש בפני קהל אנ"ש והתמימים יחיו, המשתתפים במעמד ההסטורי לציון שמונים ואחת שנה לביקור הוד כ"ק מרנא ורבנא אדמו"ר הריי"צ נ"ע ברציף הרכבת ברחובות במסגרת הביקור בארה"ק,

קובץ מיוחד, הכולל בתוכו מאמר ד"ה "כי נר מצוה" תרפ"ט, שנאמר ברחובה של העיר 'תל אביב' בהשתתפות כאלפיים איש (כפי שרושם בזיכרונותיו), וכן סקירה קצרה מכתבי עת שונים על ביקורו הנשגב והבלעדי של אדמו"ר הריי"צ ברחובות.

יהי רצון, שנזכה לקיום ברכתו הק' של רבינו (למנכ"ל המוסדות, הרה"ח אלימלך שי' שחר, בעת חלוקת הדולרים) וזלה"ק: "רחובות – כי הרחיב הוי' לנו", במרחב הגדול ביותר בגאולה השלימה, תומ"י.

את"ה והתלמידים השלוחים

שע"י תלמידי ישיבת „תומכי תמימים"

דליובאוויטש רחובות

ר"ח החמישי, ה'פרצת
רציף הרכבת ברחובות
ארה"ק תובב"א

ד"ה "כי נר מצוה" תרפ"ט

בס"ד

ג' אור ליום ד' ט"ז מנ"א, תל-אביב

כ"ו נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר². וצ"ל מהו דרך חיים לבד תורה ומצות, דהנה דרכי החיים של ישראל הם דרכי התורה והמצוה, שהם דרכי השי"ת, וכמ"ש גבי אברהם אע"ה כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ד'³, אשר דרך ד' הם דרכי התורה והמצוה שהם דרכי החיים וכמ"ש⁴ כי אמרתך חייטני, וכת"י⁵ אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וכמו שאנו אומרים⁶ כי הם חיינו וארך ימינו, וא"כ לאחר שאומר כי נר מצוה ותורה אור, מהו אומר עוד ודרך חיים תוכחת מוסר, אך הענין הוא דמ"ש ודרך חיים תוכחת מוסר קאי ג"כ על תו"מ, היינו שזהו גורם להיות נר מצוה ותו"א, והיינו דבכדי

(1) מאמר זה הוא הרביעי שאמר כ"ק אדמו"ר מהור"צ בעת שהותו בארץ הקודש (ראה לעיל ע' 227 הערה 1).

לכללות המאמר – ראה במקומות שצויינו בהערה 2: 11; 27.

*

ברשימת כ"ק אדמו"ר מהור"צ מיום ג', אור ליום ד' ט"ז מנחם-אב תרפ"ט כותב:

שעה 10:00 – 10:50 הנני אומר דא"ח המאמר כי נר מצוה ותורה אור כו', מתפלאים על השקט הגדול, אלפיים איש – כ"י – העומדים למעלה על הגג, כל העומדים על הככר שומעים בתשומת לב. יתן האלקים והדברים יעשו רושם הטוב האמיתי.

(2) משלי ו, כג. – הבא לקמן עד אמצע פרק ב מיוסד על ריש וסוף ד"ה כי נר מצוה תרס"ח (סה"מ תרס"ח ע' עב ואילך). וראה גם רד"ה הנ"ל תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' ריג).

(3) וירא יח, יט.

(4) תהלים קיט, נ.

(5) אחרי יח, ה (ושם: ושמתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם). וראה לקוטי

אמרים להה"מ סימן רכז. אור תורה להה"מ לח, ג-ד (ועם הגהות – אוה"ת אחרי ע' ק). לקו"ת תצא מ, ריש ע"ג. שה"ש ב, א. ועוד.

(6) בתפלת ערבית.

שהמצות יהיו בבחי' נר ותורה בבחי' אור, זהו ע"י דרך החיים הבא מתוכחת מוסר, כי הדרך ומבוא לבחי' חיים עליונים הוא ע"י תוכחת מוסר דאז דוקא הנה המצוה היא נר והתורה היא אור המאיר לאדם.

ול'הבין זה הנה כתי"י שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש, ופירש"י מתק רעהו דמי שמכשיר ומתקן מעשיו שיהיו מתוקים להקב"ה יותר טוב מעצת מי שממלא תאות לבו, ומפרש רעהו על הקב"ה וכמ"ש⁸ רעך ורע אביך אל תעזוב, ואיתא במד"ר⁹ וכן פירש"י¹⁰ דרעך זה הקב"ה, וכן כאן הפי' רעהו על הקב"ה, דנושא הענין כפשוטו הוא, דמי שמכשיר ומתקן מעשיו שיהיו מתוקים להקב"ה הוא יותר טוב ממי שממלא תאות לבו, דלכאור' א"מ מה בא שלמה להשמיענו בזה הלא גם איש פשוט שאינו יודע תורה, יודע ומבין היטב דקיום התו' והמצות בכלל, ומי שמכשיר ומתקן את מעשיו שיהיו מתוקים אל השי"ת בפרט, הוא טוב יותר מהאיש ההולך אחר תאות לבו, ומה צריך להודיע דבר הידוע לכל, אלא בהכרח לומר דיש תאות לב כזה שיש לו ערך ודמיון אל מי שמכשיר ומתקן את מעשיו, והיה מקום לומר דתאוות לבו כזו היא נעלית יותר ממי שמכשיר ומתקן מעשיו כו' בא שלמה והודיע אשר מי שמכשיר ומתקן מעשיו שיהיו מתוקים להקב"ה הוא טוב יותר ממי שממלא תאות לבו, וצ"ל מהו"ע דתאות הלב שהוא במדריגה גבוהה כ"כ שהיא בדומה להמכשיר מעשיו ואשר מ"מ מי שמכשיר מעשיו הוא טוב יותר. והנה"י ירידת הנשמה בגוף מה שהנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף גשמי ונפש הטבעי היא ירידה גדולה ועצומה במאד מאד דהנשמה קודם ירידתה למטה, היינו בהיותה למעלה היא עומדת בעולם עליון הרוחני ועבודתה היא באהוי"ר, ורואה אלקות במוחש, ואין לה שום מניעה ועיכוב כלל, ולומדה את התורה ברוחניות, וכאשר היא יורדת למטה להתלבש בגוף ונה"ט, הנה מלבד זה שנתעלם אורה העצמי ה"ה מתלבשת בגוף גשמי ונפש טבעי, אשר גם נפש השכלי הנה השכל שלו הוא רק שכל אנושי בלבד ובפרט הנפש הטבעי, שהיא בהמי ומושך את האדם לענינים הטבעיים והבהמים, ועושה כמה מניעות ועכובים להנשמה שיש לו כמה וכמה יגיעות עד אשר בא אל איזה התעוררות אהוי"ר וגם כאשר בא ומתעורר באהוי"ר הרי אינו בערך ובדוגמא כלל אל האהוי"ר שהי' לה להנשמה קודם ירידתה למטה להתלבש בגוף, א"כ הרי התלבשות הנשמה בגוף ונה"ט היא ירידה גדולה, וכמאמר¹² מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, פון די העכסטע הייכקאייט ביז דיא נידעריקסטע נידעריקאייט, אמנם ידוע דירידה זו היא בשביל

(7) משלי כז, ט. ראה (נוסף להמצויין בהערה 2) רד"ה שמן וקטרת ישמח לב עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' קח).

(8) משלי שם, י.

(9) שמו"ר רפכ"ז.

(10) עה"פ.

(11) מכאן ועד סוף הפרק מיוסד על ד"ה ויולך ה' עטר"ת פרק א (סה"מ עטר"ת ע' שע-שעא). וראה

גם לעיל ע' 37 ואילך, ובהנסמן שם בהערה 247.

(12) חגיגה ה, ב. וראה לעיל ע' 36 הערה 245.

העלי"אז פון דער ירידה ווערט דיא עלי' פון דער נשמה אין א מדרי' גבוה ביותר, דהנה כתיב¹³ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, דזהב וכסף הם אהוי"ר¹⁴, דכסף הוא כינוי לאהב' כמ"ש¹⁵ כי נכסוף נכספתי, וזהב הוא כינוי ליראה, אלפי הוא מלי' אולפנא ולימוד¹⁴ מה שהנשמה אלופה ורגילה בהיותה למעלה קודם ירידתה למטה להתלבש בגוף גשמי ונה"ט, דהנה תורת פיך היא התורה אשר האדם לומד למטה בתורה המלוכשה בשכל אנושי, וטוב תורת פיך כו' דטוב יותר למוד התו' שהאדם לומד למטה מהאהוי"ר שיש לה להנשמה קודם ירידתה, עד שע"י ירידה זו שהנשמה יורדת למטה ולומדת תורה ומקיים את המצות המלוכשים בדברים גשמיים תפילין בקלף גשמי וציצית בצמר גשמי נעשית הנשמה בבחי' מהלך וכמ"ש¹⁶ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, דהמלאכים למעלה נקראים עומדים וכמ"ש¹⁷ ויעמידם לעד לעולם, שעומדים תמיד במדרי' אחת מיכאל עבודתו באהבה וגבריאל עבודתו ביראה¹⁸, וכן הנשמות כמו שהם למעלה נק' עומדים וכמ"ש¹⁹ חי ד' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, ורק כאשר הנשמה יורדת למטה ועוסקת בתו' ומצות נעשה בכחי' מהלך דוקא.

אמנם איך הוא בכח נברא בעל גבול שנמצא בעוה"ז התחתון שיש כמה מניעות ועיכובים על לימוד התורה וקיום המצות בריבוי נסיונות הנה בעבודתו והתעסקותו בלימוד התורה המלוכשה בשכל אנושי וקיום המצות המלוכשים בדברי' גשמי' יכול לעלות ולהגיע למדרי' רמה ונשאה כזו, אשר הנשמה העומדת למעלה לא תוכל להגיע לזה, וזהו תכלית ירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף דהמדרי' הגבוה והרמה הלזו אשר הנשמה בעבודתה באהוי"ר אינה יכולה להגיע אלי' היא באה לזה ע"י העבודה והתעסקות בתומ"צ למטה בעוה"ז דוקא וכמ"ש²⁰ היום לעשותם והיינו דהנשמה עומדת כמה אלפים שנה ומחכה על זמן ירידתה למטה להתלבש בגוף ונה"ט, ותתעסק בלימוד התורה וקיום המצות ועי"ז תגיע לבחינה ומדריגה כזו, וצ"ל מאין נמצא כח בהנשמה להגיע למדרי' גבוה כזו. אך הענין הוא, דהנה כח זה ניתן לנשמות במ"ת, אין מ"ת האט דער אייבערשטער גיגעבין דעם כח לנשמה שתוכל לעלות בעילוי אחר עילוי ע"י עבודה דוקא, דהנה כתי'²¹ פנים בפנים דבר ה' עמכם

(13) תהלים קיט, עב.

(14) בכ"ז ראה (נוסף להמצויין בהערה 11) תו"א וישב כו, ד. תו"ח שם נח, א ואילך. אוה"ת שם (חלק

ב) רנג, ב ואילך). (חלק ה) תתפט, ב ואילך. סה"מ תרפ"ד ע' ג. תש"ט ע' 5 (הא').

(15) ויצא לא, ל (ושם: נכספחה). ובפיוט „ידיד נפש": נכסוף נכספתי.

(16) זכרי' ג, ו.

(17) תהלים קמת, י.

(18) ראה לעיל ע' 37 הערה 253.

(19) מלכים-א יז, א. וראה בהנסמן לעיל ע' 38 הערה 255.

(20) ס"פ ואתחנן.

(21) ואתחנן ה, ד. וראה ד"ה פנים בפנים עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תקעא ואילך). ד"ה הנ"ל תרצ"ז

(סה"מ תרצ"ז ע' 272 ואילך).

כו', דבמ"ת הי' התגלות עצמות א"ס ב"ה²², וכמ"ש²³ וירד ה' על ה"ס ודיבר עם כל אחד ואחד מישראל בפרט, וכמבואר במד"ר בארוכה²⁴, הנה עי"ז נחקק שם ה' בכל אחד ואחד מישראל²⁵, והם הד' אותיות משם הוי' שהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א²⁶, וזהו טוב לי תורת פיך כו' דטוב יותר הלימוד דתורה וקיום המצות של הנשמה בירידתה למטה להתלבש בגוף ונה"ט כמו שהוא בעוה"ז הגשמי מהאהוי"ר של הנשמה כמו שהיא למעלה קודם ירידתה למטה, והגם דגדלה יותר מעלת מדרי' הנשמה כמו שהיא למעלה בעולם הרוחני ומ"מ נקראת בחי' עומד ורק ע"י ירידתה למטה ועוסקת בתורה ומצות, ובפרט בהעבודה שבאה ע"י מסירת נפש מפני כמה נסיונות, הנה עי"ז הוא עליית הנשמה בעילוי אחר עילוי להמדריגות היותר עליונות דעי"ז נשלם הכוונה העליונה דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, דזהו כל עיקר ענין בריאת והתהוות העולמות, דכוונה זו הרי נשלמת ע"י ירידת הנשמה למטה דוקא, וזהו כוונת הירידה בשביל העלי'.

וביאור ענין ד' אותיו' דשם הוי' שבנפש וענינם בעבודה הוא²⁷, דהנה אמרו²⁸ בכ"י ויום ב"ק יוצאת מהר חורב מכרזת ואמרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, דכרוז זה הוא לעורר על התשובה, וכן יש כמה כרוזים שמכריזים למעלה בשביל לעורר את הנשמות בתשובה, וכמ"ש²⁹ שובו שובו כו' ולמה תמותו, וכתיו³⁰ אמור אליהם חי אני נאום ד' אם אחפץ כו' כ"א בשוב רשע מדרכו וחי', וידוע הפי'³¹ מדרכו וחי', דע"י התשובה האמיתית הרי הזדונות נעשי' לו כזכיות³² וזהו מדרכו וחי' היינו התוספת אור וחיות שניתוסף לו מדרכו הקדומה הלא טובה, א"כ הרי כל עיקר ענין הכרוזים הוא בשביל לעורר על התשובה, והנה האדם שלמטה הרי אינו שומע את הכרוזים העליונים, א"כ איזה תועלת יש בהכרוזים, מאחר דעיקר כוונת ההכרזה הוא בשביל שישמע האדם ויתעורר, אבל מאחר שהאדם אינו שומע כרוז העליון א"כ

(22) ראה סה"מ תרצ"ז שם. ובכ"מ.

(23) יתרו יט, כ.

(24) ראה שמו"ר רפכ"ט. תנחומא יתרו יז. פסיקתא דרב כהנא פי"ב, צח. פסיקתא רבתי פכ"א, ק.

ילקוט שמעוני יתרו רמז רפו.

(25) ראה מדרשים שבהערה הקודמת. הנסמן בהערה הבאה.

(26) ראה לקו"ת ר"פ ראה. סה"מ תרכ"ט ע' קצג. שם ס"ע קצו ואילך (נתבאר בד"ה וידבר אלקים

אכה"ד האלה תשכ"ט פ"ב-ד (קונטרס חג השבועות תש"נ. סה"מ מלוקט ח"ד)). מקומות שצויינו בהערה הבאה.

(27) בכל הבא לקמן (בביאור שם הוי' שבנפש) – ראה ד"ה אנכי עטר"ת פ"ב ואילך (סה"מ עטר"ת ע' תריא ואילך). וראה גם עוד מאמרים שמוסדים על ד"ה הנ"ל עטר"ת: סה"מ תרפ"א ע' של ואילך. תרפ"ה ע' נח ואילך. תרפ"ו ע' קכה ואילך. תרפ"ח ע' קכא ואילך. תר"ח ע' סז ואילך, ובהנסמן שם בהערה 21.

(28) אבות פ"ו, ב. וראה (נוסף להמצויין בהערה הקודמת) סה"מ תר"ח ע' לה ואילך.

(29) יחזקאל לג, יא.

(30) יחזקאל שם (בשינוי לשון קצת).

(31) ראה גם סה"מ תר"ח ע' שם (ריש ע' לו) – בשם אדמו"ר הזקן.

(32) יומא פו, ב. תניא פ"ז.

מהו התועלת של הכרוזים. אך הענין הוא, דהנה ידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף ומה שמתלבש בגוף הוא רק הארת ומקצת הנשמה בלבד, ועצם הנשמה נשארת למעלה וכמ"ש גבי דניאל, וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נופלת עליהם³³, ואמרז"ל³⁴ אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, דמזלייהו היינו שרש ועצם הנשמה דשרש ועצם הנשמה ה"ה רואה ושומעת הכרוזים העליונים דטעם וסיבת הדבר מה שהאדם אינו שומע הכרוזים העליונים הוא מפני שהגוף והנה"ט מכסים ומעלימים על אור הנשמה שאינה שומעת הכרוז העליון, ועד"מ בית שאין בו חלונות דהגם דאור השמש זורח בתוקף גדול הנה בהבית לא יאיר, וכאשר יש בו נקב קטן אז חודר בו אור השמש בכל תוקפו וכמו"כ להיות שהגוף והנה"ב מעלימים על אור הנשמה לכן אינה שומעת הכרוזים העליונים, אבל עצם הנשמה ה"ה רואה ושומעת כל הכרוזים ומתעוררת במאד וכת"י^{34*} ונוזלים מן לבנון, דמעצם הנשמה הרי נוזל ונוטף גם בהארת הנשמה, דגם בהארת הנשמה המלובשת בגוף נרגש בה ג"כ, ווערט אין איהר אויך דער הערט דיא התעוררות, וזהו ההרהורי תשובה שנופלים להאדם פתאום, וואָס ער ווערט נתעורר תשובה טאָן און ווערין נעהענטער צו געטליכקייט.

והנה בהתעוררות האדם לתשובה, הנה לבד זאת שיש בזה כמה וכמה מדריגות שונות זה מזה, אשר בכל אדם ואדם הוא לפי ערך מהותו, והיינו דאינו דומה התשובה על עבירות ממש ר"ל או על ענינים שאינם עבירה, אשר ג"ז צריך תשובה וכו', הנה לבד זאת הרי יש כמה אופנים שונים הבאים בסיבות שונות, הא' הוא התשובה שבאה בסיבת עת רצון וכמו חדש אלול שהוא עת רצון הרי אז הנה כאו"א מישראל מתעורר לשוב אל ה', וכמו שאנו רואים במוחש דגם אנשים אשר בכל השנה הם טרודים ביותר ובסיבת טרדותיהם אין להם זמן על לימוד התורה וגם תפלתם היא חטופה במהירות גדולה ביותר, ומרוב הטרדא אינם שמים לב לזה ואינם דואגים ע"ז כלל, הנה בהגיע חדש אלול הרי מתעוררים, היינו שדואגים מדוע הם במצב כזה אשר אין להם זמן על לימוד התורה, ואשר תפלתם תהי' כראוי, וטעם הדבר הוא לפי ששערי רחמים נפתחים בחדש אלול, והוא זמן עת רצון ומשו"ז הוא ההתעוררות, ובפרט בימי הסליחות ומכש"כ בר"ה עשי"ת ויו"כ שאז הנה כל אחד עומד בהתעוררות טובה להתקרב אל ד' ומתקרב אל עניני התורה והמצוה ביותר, ויש עוד אופן בהתעוררות תשובה והוא ע"י הקירוב וכמו בזמן שמחתנו דכל ישראל שמחים בתו', דתורה וישראל מאוחדים, הרי שמחה זו מעוררת את הלב בתשובה, הב' ישנו תשובה הבאה בסיבת ההכנה והוא כאשר האדם מתבונן בתכלית היותו בעולם, דזה מבין כאו"א מישראל אשר תכלית ירידת הנשמה למטה אינה בשביל לאכול לשתות כו' כמו הבע"ח אלא שהכוונה הוא שיעסוק בתורה ובמצות, וכאשר מתבונן במעמדו

(33) דניאל י, ז (ושם: נפלה עליהם).

(34) מגילה ג, סע"א. וש"נ.

(34*) שה"ש ד, טו. ראה לקו"ת האזינו עא, ד. ובכ"מ.

ומצבו הלא טוב דכל ימיו חולפים ועוברים בתהו והבל, הנה ע"י התבוננות מתעורר בלבבו לשוב אל ד' דכ"ז הוא בא ע"י הכנה, והג' הוא שאנו רואים במוחש דלפעמים הרי אין האדם תושב כלל בענינים אלו והוא טרוד ומטרד ביותר ורץ בעניניו ולפתע פתאום נופל לו הרהור תשובה, עס פאהלט אים אריין א רוח טהרה אז עס נעמט אים דורך, און ער פיהלט א טיפע צובראכינקייט ששובר את לבו, און ער ביינקט זייער צו תורה און בא אים ווערט א גישמאק אין א מצוה, דתשובה זו באה פון דעם דער הער וואס די נשמה דער הערט דעם כרוז העליון פון שובו שובו וכו' וחיו.

וז'הו היו"ד דשם הוי' שבנפש שהו"ע תוקף הנשמה בהתקשרותה אל ד' אשר בכח זה יכול לעמוד בכל תוקף עוז נגד כל מונע ומעכב ולעבור על כל המניעות ועיכובים, דזה מה שיכול להיות אשר ח"ו לעת מן העתים לא יקיים מ"ע או יעשה ל"ת הוא לפי שהרוח שטות מכסה על האמת ונדמה לו כי עודנו ביהדותו אשר האמת אינו כן, וכמ"ש³⁵ יעקב חבל נחלתו, וכמו³⁶ החבל שהיא שזורה מתרי"ג נימין אם נפסק אחד הנימין הרי נחלש החבל כן הוא בענין המצות, אמנם³⁷ מפני הרוח שטות³⁸ אינו מרגיש זאת אבל כאשר מגיע לאיזה דבר גדול שידע אשר עי"ז יכול להיות ח"ו נפרד מאלקות ה"ה מוסר נפשו על קדושת שמו ית' והוא היו"ד דשם הוי' שבנפש שהו"ע התוקף. והה"א דשם הוי' שבנפש הוא כח ההבנה וההשגה באלקות דכאו"א מישראל מחויב להבין ולהשיג בענין אלקי³⁹, וכמ"ש⁴⁰ וידעת היום והשבות אל לבבך כו', וכת"י⁴¹ דע את אלקי אביך שצ"ל ענין הדעת וההשגה. והוא"ו דשם הוי' שבנפש הוא שצריך להביא התוקף דנשמה בכירור המדות, והיינו דזה מה שיש לו התוקף דנשמה, וכן כח ההשגה ה"ז אינו די ומספיק עדיין כ"א צריך להיות עבודה בפועל דיש כאלו אשר מבינים השגה אלקית בטוב בהשגה טובה, אבל אינו נוגע לפועל ממש, וזהו"ע הוא"ו שמורה על המדות היינו שיהיו הנהגותיו כדבעי. והה"א דשם הוי' שבנפש הו"ע מעשה הטוב בפרט ושעבוד ג' לבושי הגפוש דמחדו"מ בכלל. וזהו כי נר מצוה ותו"א כו' דהנה שמן וקטרת ישמח לב, לב זה הקב"ה⁴² והעבודה דשמן וקטרת שמן הו"ע העבודה דתו"מ ועבודה שבלב, וקטרת הו"ע האהבה בתענוגים שהיא מדרי' נעלית מאד וזהו שמן וקטרת ישמח היינו דב' עבודות אלו טובים המה אבל מ"מ מתק רעהו מעצת נפש, עצת נפש הו"ע האהב"ת שהיא מדרי' רמה ונשאה ומ"מ יותר טוב מי שמכשיר ומתקן מעשיו להיותם מתוקים להקב"ה בעבודה בפו"מ וזהו כי נר מצוה

(35) האזינו לב, ט.

(36) ראה אגה"ת פ"ה"ו. סה"מ תרפ"ג ע' קעד ואילך. הישי"ת ע' 116 ואילך.

(37) ראה תניא פכ"ד-כה. סה"מ תרפ"ג ע' קעב ואילך. הישי"ת ע' 114 ואילך.

(38) ע"פ סוטה ג, רע"א.

(39) ראה גם לעיל ע' 216.

(40) ואתחנו ד, לט.

(41) דברי הימים-א כח, ט.

(42) ראה שהש"ר פ"ה, ב (א).

ותורה אור, המצוה היא נר והתורה היא אור אבל כ"ז הוא כאשר ודרך חיים תוכחת מוסר, היינו דאנו רואים במוחש דישנם כאלו שהם עושים ומקיימים את המצות אבל אין בזה חיות כלל וכן לומדי' את התורה ואינו נוגע אל הפועל ממש לקיים אותו, וכמו שלומדים שו"ע ויודעים את הענינים ואינו אלא ידיעה בלבד ואינו בא בפועל ממש וזהו ודרך חיים תוכחת שהוא העבודה בפועל טוב אז המצוה היא נר והתורה היא אור שמאירה לאדם בכל עניניו, והיינו דהתורה והמצוה יאירו לאדם בכל עניניו, וכמ"ש וחי בהם, דכל עניניו והתנהגותיו יחי' האדם עפ"י התורה.

ספר התולדות – כ"ק אדמו"ר הרי"צ

יום ה' ב' מנ"א — עוד מן הבוקר נהר קהל רב מכל ערי ומושבות ארץ ישראל לתחנת הרכבת בלוד. סודרה קבלת פנים רשמית על ידי בא"כ הרבנות הראשית לא"י, הרבנות הראשית בתל אביב, ראשי ונכבדי מוסדות שונים. מנהלי ישיבות, מנהלי ישיבת „תורת אמת" וכל התלמידים התמימים, זקני אנ"ש, ב"כ מרכז „אגודת ישראל" באר"י ומוסדות של חסד בירושלים.

בשעה 5 הגיעה הרכבת לתחנת רחובות וכשלשה מנינים מקבלים שם את פני הרבי. בתחנת באר יעקב באו שוב כמה מנינים לקבל את פני הרבי וכולם הצטרפו לנסיעה ללוד. בשעה 6.40 בבוקר הגיעה הרכבת לתחנת לוד ובתרועות ששון וגיל קבל המון הנאספים את הרבי שהופיע על הרציף בדרכו לרכבת ההולכת ירושלימה. הצפיפות היתה גדולה מאד — כ-500 איש — ומשום כך הקיפו את הרבי בשרשרת ידים עגולה, למנוע כל פרעות מצד הקהל הגדול ויהוד עם הרבי נסעה כל הכבודה לעיר הקודש, ויש גם כאלה שזכו להיכנס לקרון בו ישב הרבי לקבל את פניו באופן פרטי.

40 שנה לביקורו של ב"ה ארמו"ר הרי"צ בארצנו

על הסדר, נציגים בכירים שלה קידמו את פני הרבי, וכן ניתנו הוראות למשטרת הגבולות להקל על מעבר הגבול של הרבי. לרכבת בו הגיע הרבי מאלכסנדריה שבמצרים (לשם הגיע הרבי באניה) נוספו קרונות מיוחדים למקבלי — הפנים הרבים שנסעו לאלכסנדריה כדי לנסוע משם עם הרבי. בין הנוסעים לאלכסנדריה היו ראשי ורבני חסידי חב"ד באה"ק ואחרים. באלכסנדריה נתקבל ע"י ראשי העדה בלבביות, וביקר במוסדות הקה"ל. הרבי עזר לייסד ישיבה בעיר.

בכל תחנה מתחנות הרכבת, לאורך מסעו של הרבי במסילת הברזל מאלכסנדריה עד ירושלים, הצטופפו המונים כדי לראות את הרבי: בקנטרה (תחנת הגבול של א"י), ברחובות, בבאר-יעקב, בלוד (ראה להלן), ביתר וירושלים.

בתחנת הרכבת לוד

לתחנה בלוד, שם עמד הרבי להחליף את הרכבת ולעלות לרכבת לוד-ירושלים, הגיע הרבי ביום חמישי, ב' מנחם-אב, בשעה 6.40 בבקר.

בתחנה הצטופפו מבעוד בוקר כ-500 מעריצי הרבי, וכאשר נראה הרבי בתחנה פרץ הקהל הנרגש בתרועות גיל.

שם גם נערכה לרבי קבלת פנים רשמית מטעם מוסדות הישוב השונים, אך טבעית ונוגעת ללב היתה קבלת הפנים ההמונית וקריאות המזחה שפרצו מפי המחכים, ובראשם רבים מזקני חסידי הדור, הקודם.

במכתב שכתב הרבי, כעבור מספר חדשים (י"ד מרחשוון תר"צ) אל בתו (נדפס בס' המאמרים תשי"א עמ' 122) מתאר הוא את רגשותיו בהיותו בארץ-ישראל:

הוא מעמיד אלה מול אלה: „רגעים של חיים אמיתיים, של שכחת כל החיים הארציים המלוכלכים“ (עפ"י תרגום חפשי מאידיש) לעומת „הטקסים של כבוד, מצד חוגי הממ"שלה, משמרות הרוכבים, עתונאים וכו" ש"התקבלו אצלו, כשפיכת מים צוננים על ראש אדם השקוע בתרדמה עמוקה“.

קבלת-הפנים ההמונית בתחנת הרכבת בלוד, במיוחד מצד זקני החסידים, נמנית ע"י הרבי במכתבו בין המומנטים של „איריה חסידית לבבית“ שהשפיעו עליו מאד, „ורוממוני לעז"לם שונה בתכלית“ (עפ"י תרגום חפשי מאידיש). ההמון עלה לקרונות המיוחדים שנוספו לרכבת המיוחדת ועלו לירושלים. **בשערי — ירושלים**

למעלה מחמשת אלפים איש ציפו ברחבת תחנת הרכבת בירושלים להופעת הרבי כי שעריה, אנשים רבים חיכו לו בביתר, התחנה הקודמת לירושלים, והצטרפו שם לרכבת בהיראות בניני העיר מתוך חלונות הרכבת, עוד לפני הגיעה אל התחנה, קרע הרבי, כפי ההלכה, על חורבן ירושלים.

לתוך חדר ההמתנה של הרכבת הורשו ל-הכנס משלחות שייצגו את מוסדות הישוב,

והנה התברר לו כי הרבי שהיה בינתיים ברוסטוב — להשתטח על ציונו של אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע — שינה את תכניתו. „השתוממתי“ — סיפר דובין למזכירו — „כאשר אמר לי הרבי שאין הוא ממהר, ויסע רק אחרי החגים, בכלל אין הוא מפתח שוב מאנשי היבסקציה“.

באין ברירה חזר דובין ללטביה, ובחזהמ"ס נסע שוב ללנינגרד, וביום הששי כ"ה תשרי תרפ"ח הגיע הרבי, בלוית דובין, לריגה בירת לטביה.

בשנת תרפ"ט החליט הרבי לבקר בארץ — הקודש.

מטרת הביקור

על מטרת ביקורו בארץ כתב הרבי במכתבו מיום אדר"ה תמוז תרפ"ט:

„רגיל הייתי בהיותי בארץ מולדתי, לבקר מזמן לזמן בהיכלי קדש ציוני אבות קדושים, נבג"מ ז"ע, לשאת רינה ותפלה בהתעוררות רחמים רבים בעדנו ובעד כל תלמידנו ואנשי הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה בזמן הזה הנני מושלל היכולת לנסוע לארץ מולדתי, והחלטתי בעזרתו ית' לעשות מסעי זה לאה"ק תובכ"א, לבקר במקומות הקדש...“

...ומן התעכבותנו באה"ק תובכ"א, הנני חושב במשך כשני שבועות, אשר בעת הזאת חפצתי בעזרתו ית' לבקר במקומות השונים, כפי אשר נסדר בעזה"י בבואנו צלחה“.

הכנות בישוב

הישוב היהודי בארץ התכונן בהתלהבות לקבלת פני הרבי, צבור חסידי חב"ד בערי ומושבות הארץ ציפה לראות את פני מלכו, רועז ומנהיגו, המוני החרדים לדבר ה' השתר"קקו להכיר אדם קדוש שצדקתו ומסירות"נפשו מפורסמות וקיוו להתברך בברכות פיו, השכבות הכלליות של העם היו מעונינים להכיר מנהיג יהודי נערץ שניהל מאבק למען קיום היהדות ברוסיה והצליח, ראשי הצבור ועסקניו למפלגותיהם רצו להכיר איש צבורי המסור לצרכי הכלל ובעל כח ארגון והנהגה בלתי רגילים.

כך הקיפה הצפייה לבואו של הרבי את כל הישוב היהודי, והדבר מצא ביטוי עז בעתונים השונים שהופיעו אז בארץ. מאמרים רבים הוקדשו לאישיותו וביקורו של הרבי, גם בעתונים שחרתו על דגלם את המלחמה בדת.

מודעות פורסמו ברחובות ערי הארץ על-ידי הרבנות הראשית לא"י, רבנות „העדה ה' חרדית“ וע"י מוסדות צבור שונים ומפלגות שונות.

מודעות מיוחדות פורסמו ע"י מוסדות חב"ד: „כולל חב"ד“ וישיבת „תורת אמת“.

ממשלת המנדט הכירה בחשיבות המיוחדת של האורח וביקורו, הכינה פלוגות משטרה מיוחדות כמשמרות כבוד לרבי ולשם שמירה

(ב' מנחם-אב — ט"ו מנחם-אב תרפ"ט) 15 הימים בהם שהה כב' קדושת אדמו"ר רבי יוסף יצחק נ"ע בארצנו — לפני 40 שנה — היו ימי התרוממות רוח לישוב היהודי באה"ק, ימים שלא היו כמותם בתולדות ה' ישוב. כל חוגי הישוב היהודי היו שרויים יחדיו תחת רישומו הכביר של הביקור, עובדה שדוגמתה לא היתה מעולם, ובמיוחד בתקופה בה נמצא הישוב בעיצומה של „מלחמת תר"בות" חריפה.

לפי רישומים בכתב ובדפוס על ביקור זה, ולפי זכרונות אנשים שהיו אז בארץ — יש לקבוע שלא היה עוד ביקור של אישיות יהודית בארץ שהשאיר רושם דומה על כל הישוב לשכבותיו.

חלק גדול של ההתלהבות בה נתקבל כ"ק אדמו"ר נ"ע בארץ — יש לזקוף לזכות מאבק מסירת הנפש שגילה הרבי לפני כן ברוסיה הסובייטית, הישוב בארץ עקב בחרדה אחר מאסרו ומשפטו של הרבי, בקשר להרצת היהדות ברוסיה, ואחר שחרורו.

כאשר נתקבלה אז, בשנת תרפ"ז (שנתיים לפני הביקור), בארץ הידיעה על מאסרו של הרבי — התעטף הישוב היהודי כולו בצער ודאגה לגורלו של הרבי. בערב ראש חודש תמוז התאסף המון גדול, שנענה לקריאת רבני הישוב, ומילא את רחבת הכותל — המערבי באמירת תהלים ותפלות לשחרורו של הרבי.

תפלות ישראל נתקבלו ברחמים והרבי שוחרר ממאסרו, שוב היה זה הישוב היהודי באה"ק שהפגין את שמחתו בדרכים שונות. „חג הגאולה יביג תמוז“ שנקבע לזכר שחרור הרבי — זכה לגושפנקא נלהבת מצד הרבנים הראשיים וזננפלד וקוק, שכל אחד מהם פנה בקריאה נלהבת לעם ישראל לחוג את חג הגאולה לדורות.

כידוע, שוחרר הרבי בתמוז תרפ"ז, וכעבור מספר חדשים — באסרו-חג הסוכות תרפ"ח עזב הרבי את רוסיה לצמיתות, לאחר שנזכח כי בגלל העיקוב הכבד אחריו לא יוכל במדינה זו להמשיך בפעולותיו, כי אם דוקא ע"י ניהולן מחוץ למדינה.

אגב: מסופר (ע"י ר' אברהם גודין, מי שהיה מוזכרו של ר' מרדכי דובין, העסקן החסידי המפורסם וחבר ממשלת לטביה, ש"חלקו היה רב בהשגת שחרור הרבי) כי ימים מספר לאחר שחרור הרבי נסע ר' מרדכי דובין ללנינגרד, שם נפגש עם הרבי והרבי ביקשו להזדרז ולהשיג עבורו רשיון הגירה מרוסיה, כדי שיוכל מיד ובהקדם לעזוב את המדינה ולנסוע אהו ללטביה. דובין פעל בהתאם לכך, ולפליאתו הצליח בהשתדלותו: למרות ההגבלות הכלליות החמורות על עזיבת המדינה — ניתנה רשות לרבי ולכל בני משפחתו לצאת מן המדינה וגם לקחת את כל הספרים והכתבים יקרי הערך שהיו לו.

דובין נסע אל הרבי להודיע לו על כך,

ריו בת"א, פ"ת וב"ב - משך שלשה ימים (יג, יד טו, מנ"א). עשרים אוטובוסים מלאי מעריצים ליוו את הרבי מירושלים לתל-אביב. המונים של אלפים רבים צבאו על אכסניתו של הרבי, פעמים מספר הופיע הרבי לפני ההמונים - שכללו צעירים ובני נוער רבים מאד - בברכות וגם במאמר - חסידות, בערב אחד, מתוך שלשה הערבים, התקיימה עצרת של כשמונת אלפים איש והרבי יצא אליהם למרפסת. אלפי אנשים זכו להכנס במשך שלש היממות ל"יחידות" (מהם צעירים שהיתה זו להם הפעם הראשונה להפגש עם רבי של חסידים), ואילו אלפים אחרים לא הספיקו להכנס, לצערם הרב.

(אין לשכוח שמדובר בתל-אביב של אז על ממדיה הקטנים, תל-אביב הקטנה). משלחת מטעם עיריית תל-אביב, בראשות מ"מ ראש העיר מר ישראל רוקח, ביקרה את הרבי במלוננו.

איזוהי העיר העברית הראשונה?!
בברכתו הביע מר רוקח את שמחתו לקדם את פני האורח הדגול בשם, "העיר העברית הראשונה" וביטא את התקווה והרצון שהרבי הנערץ, המפורסם בפעליו הרבים, יקדיש מרץ להתפתחות בנין הארץ.

הרבי השיב: "עיר ישראל הראשונה היא עיר הקדש ירושלים אשר שם איוה אלקי ישראל למושב לו, וכל צפיינו כי ירחמנו הא-ל, יתברך, ויקויים היעוד: "ובא לציון גואל". יקר לי מאד הרגש הזך והיחס החשוב שמראים לי, הנני יודע להעריכו ולחבבו במאד מאד", הרבי המשיך כי ידוע לו שיחס לבני זה המוענק לו הוא משום שרואים בו נציגם של אחינו שבעמק הבכא והחביבה אליו היא ביטוי לאהבה שישנה כלפי אחים אלה. להלן אמר הרבי שמשחר נעוריו הוא מקדיש כל כחותיו למען הרמת קרן ישראל מבחינה רוחנית, ובאופן הישן גושן, ואילו עסקנותו הכללית היא הכרחית מן המצב, הרבי הקדיש מלים להשפעה הטובה שישנה על כל יהודי לגזע היחס שלו.

שיחתו רבת הרושם של הרבי ארכה 35 דקות

בתל-אביב ביקרו אצל הרבי משלחות מטעם כל המושבות החדשות, שהומינו את הרבי לביקור, אך מפני קוצר הזמן נאלץ הרבי לדחות את בקשותיהם.

ביום חמישי, ט"ז מנחם-אב בשעה 10 עזבה שיירת הרבי, על מאות מלווי את תל-אביב בדרכה ללוד, שם ציפה לו קהל שהת-אסף מכל ערי הארץ, הרבי עלה לרכבת במסעו למצרים, משם אמור היה לנסוע לביקור באירופה ובארה"ב.

קבוצה גדולה של מלומים, ובראשה רבני ווקני תב"ד, נסעה אתו ברכבת עד רחובות, שם נפרד הרבי מאחרוני מלווי מארץ הקדש. במשך ימי שהותו בארץ השמייע חמשה מאמרי - חסידות, מהם הופיעו ארבעה ב-דפוס בירושלים, לאחר צאתו.

כן פורסם אז, "יומן רשמי בקורי כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש בארץ-ישראל" ע"י הרב שמעון גליצנשטיין.

בסיום נזקק הרבי שוב לעזרת המשטרה לשם פילוס דרכו בחזרה.

ירושלים, צפת, מירון, טבריה, חברון
לביקורים יסודיים בערים אלה, במסודותיהם ובמקומותיהם הקדושים, הקדיש הרבי 11 יום, מיום ב' מנחם-אב עד י"ג מנחם-אב בבקר, האכסניה העיקרית שלו בימים אלה היתה בירושלים, ותוך כדי הימים האלה ערך ביקור-רים גם בערים צפת, טבריה וחברון וסבי-בותיהם.

כל הימים היו גדושים: ביקורים הדדיים עם הרבנים הראשיים זוננפלד, קוק, מאיר ואחרים, ביקורי הרבי בכל מוסדות הצבור השונים, וקבלת אלפי אנשים ל"יחידות" (הנכנסים אל הרבי לבקש ברכתו ועצתו). ספורי נפלאות על השפעת ברכתיו (,,מופ-תים") פשטו בפי כל.

ביקורים מיוחדים ויסודיים הקדיש הרבי למוסדות תב"ד: כולל חב"ד, ישיבת תורת-אמת (שם נערכה סעודת מוצאי תשעה באב של הרבי עם התלמידים והרבי השמייע מאמרי חסידות) וביכנס הצמח-צדק בעיר-העתיקה. בהיותו במאה-שערים הצטופפו המונים על הגגות והחלונות.

בשתי השבתות שבתוך ימי הביקור נאסף קהל עצום להתפלל עם הרבי ולשמוע מאמרי-חסידות שלו (על גג בית המלון רחב הידים). לנסיעותיו האמורות למקומות הקדש הת-לוותה תמיד שיירה של עשרות מכוניות שכללה מאות מעריצים ממקומות שונים ב-ארץ. בכל מקום אליו הגיע כבר חיכה לו קהל של מאות אנשים' בבית הקברות בצפת השתטח בכני רב על קברות הקדושים (על קבר האר"י ז"ל הספיק לבקר ביום ההילולא שלו, הוא יום ה' מנ"א), כן במירון ובטבריה. בכל המקומות ביקר במוסדות, נתקבל ע"י ראשי היהדות במקומות אלה, וקיבל אנשים ל"יחידות".

לציון מיוחד ראוי ביקור הרבי בחברון. היא עיר ההתישבות החב"דית הותיקה, למרבה הצער היה ביקורו בימים הספורים שלפני חורבן הישוב היהודי בחברון (ע"י פרעות תרפ"ט המפורסמות שפרצו למחרת עויבת הרבי את הארץ).

בביקורו בחברון השיג רשיון להכנס לתוך המערה. כידוע היתה כל השנים אסורה הכניסה של יהודים למערת המכפלה ע"י הר-שויות המוסלמיות, הרבי קיבל רשיון מיוחד, ולאחר תפלת מנחה בצבור (בהשתתפות אלפי איש) ברוב בכיה על-ידי המערה (במקום בו מותרת היתה שהייתם של יהודים) נכנס פנימה למערה (תיאור מלא של הביקור בפנים פורסם ב"בכרם חב"ד", כסלו תשכ"ט). היה זה מן הביקורים המועטים של יהודים בתוך המערה, והביקור האחרון שבהם, עד לפתיחת המערה בקיץ תשכ"ז (אחרי שחרור חברון ב"מלחמת ששת הימים").

בהיותו בחברון ערך ביקור מיוחד בנחלת האחוזה שנרכשה ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע עבור ישיבת "תורת-אמת".

תל-אביב והישוב החדש
"הישוב החדש" קיבל את פני הרבי בביקור-

רבנים, זקני החסידים, נציגי השלטונות ור-עתונאים. בין מקבלי הפנים היו: הגאון ר' אליהו קלצקין, רבה של לובלין, הגאון רבי יעקב משה חרל"פ, האחים האדמו"רים מרח" מיסטרביקה לבית טברסקי, הגאון ר' ירוחם פישל ברנשטיין, הגאון ר' חיים יהודה לייב אוירבאך, רבני וראשי עדת הבוכרים ובאי כח כל מוסדות הצבור.

יצויין, אגב, שאחד מנכבדי העדה הבוכרית בירושלים, ר' אלישע יהודיוב, הועיד את ביתו המרווח והמפואר בשכ' הבוכרים בירושלים לאיכסון הרבי ומלווי, יהודיוב בנה את ביתו בירושלים כאשר עוד גר בבוכרה שנים רבות לפני כן, על-פי הוראת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ג"ע, אביו של הרבי האורח, ואחרי ההפיכה הוחרם כל רכושו בבוכרה, ורק נחלתו בירו-שלים נשארה לו לפליטה, אליה עלה להשתקע. תכנית איכסון הרבי בבית יהודיוב לא יצאה אל הפועל, כיון שעוד לפני כן נתקבל מברק מהרבי ובו מבקש לשכור לו אכסניה בבית מלון ולא בבית פרטי. הרבי התאכסן, איפוא, במלון "אדמורסקי", שהיה אז המפואר ביותר בירושלים.

בקושי פילסו השוטרים דרך לרבי בין ההמונים המחכים ברחבת התחנה, כדי שיוכל להכנס למכונית שהמתניה. כשנכנס למכונית הקיף אותה משמר-כבוד של פרשי המשטרה, והמכונית התקדמה אל המלון, כשמאחוריה קהל אלפים.

לקריאת ההמונים הופיע הרבי על מרפסת המלון ונתקבל בתרועות שמחה ובברכות "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו" ו"שהחינו". בשם הרבי נמסרה ברכה לקהל.

על-ידי הכותל

בשעה 4 אחר הצהריים ערך הרבי את ביקורו הראשון ע"י הכותל-המערבי, שם הצטופפו מבעוד מועד אלפי איש כדי להתפלל עם הרבי

היה זה מחזה נרגש שאפילו במקום קדוש זה לא נראה כמוהו זמן רב לפני כן.

הרבי התפלל מנחה ואתו הקהל העצום, היתה זו תפלת-התעוררות, "כעין ערב יום הכיפורים", כשקול בכיו של הרבי נשמע ובעקבותיו בכיות ההמונים.

אחר התפלה התישב הרבי על כסא והחל לומר מזמורי תהלים בדמעות שליש, מיד לאחר מכן התחיל הקהל כולו, באופן ספונטני, להצטרף לאמירת התהלים וכל הרחבה הפכה למקור המיית בכי רב בתפלה לשלום כלל ישראל.

במכתבו האמור לבתו כותב הרבי (ניתן כאן בתרגום חפשי):

"...הרגשת זכרון כל ידידי תלמידי התמי מים, החסידים, גשיהם וצאצאיהם, בתארי לעצמי את מצבם הנפשי והחומרי, התקש-רותם לחיי, והידיעה כי בשעה זו נזכרים כולם במקום בית המקדש, דבר זה עורר אצלי דמעות-דם אילמות-מלים, ניצוצות של-הצת הנשמת, וקרני תקוה אל הקב"ה בלבדו: אתה לבדך, רבונו של עולם, צריך לקבל את כל הבקשות ולמלא את כל משאלותיהם לטובה..."

- נספח -

אגרות קודש - כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לרבה הנוכחי של רחובות, הרה"ג שמחה הכהן קוק שליט"א

חלק כ"ח, אגרת י' תשמ

בי"ח, ר"ח ניסן, ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור בעל
מרץ ורב פעלים, הרב שמחה הכהן ש"י
רחובות

שלום וברכה!

לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה,
הנני להביע בזה ברכתי לכת"ר ולכל אשר לו, ברכת חג כשר ושמח
ולחירות אמיתית, חירות מדאגות בגשם ומדאגות ברוח – מכל דבר
המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב,

ולמשך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא
בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בכבוד ובברכת החג.

נ.ב. בעתו קבלתי מכתב כת"ר, ולאחרי זה שמועות טובות בטוב
האמיתי, טוב לשמים וטוב לבריות, מהצלחתו בעבודת הקודש בארץ
הקדש עם עם קדוש, אנשי קהילתו ועדתו, להנחותם על מי מנוחות
תורתנו הקדושה, תורת אמת ותורת חיים, ומצותי עליהן נאמר וחי בהם.
ומעמיד אני את כת"ר על החזקה, כמאמר חכמינו ז"ל, "מי שיש לו מנה
רוצה מאתים, מאתים רוצה ארבע מאות", כלומר שההשיגים בעבר
הגדילו המרץ והרצון והפעולות של כת"ר בהתאם ל[מ]אמר חכז"ל זה,
וזכות הרבים מסייעתו.

בודאי שלמותר להדגיש שקורת רוח מיוחדת גרמו לי הידיעות על
דבר הסיוע והעזר וכו' לפעולות אנשי חב"ד אשר ברחובות, ובודאי גם
בזה ינהג כמאמר חכז"ל האמור.